

"NASJONAL ARBEIDSINNSATS"

av
Tore Haga

Posten hadde mye å gjøre med å formidle brevkort som gjenspeilte følger av annen verdenskrig. I svært stor grad dreide det seg om rasjoneringstiltak, men vi ser også noen følger av påfunn fra okkupasjonsmakten og det norske nazistyre. Ett av disse påfunnene var "Nasjonal arbeidsinnsats", hjemlet i en lov med samme navn, datert 22. februar 1943. Det som var hensikten, var å tvangsutskrive arbeidskraft til formål som tyskerne anså som viktige. Først og fremst gjaldt dette militære anlegg. Historien om dette er mer detaljert enn som så, men gås ikke nærmere inn på her. Det norske nazistyre var i utgangspunktet motvillig, men gikk til slutt med på de tyske kravene, og dermed ble den nevnte loven til.

RETTLEIING
for den meldepliktige.

Les nøye!

Dette kort og registreringsskjemaet må i utfylt stand sendes arbeidsformidlingen i bostedskommunen eller oppholdskommunen hvis De har Deres arbeid der. Etter at denne har stemplet kortet, blir dette sendt tilbake til Dem. Det må deretter

oppbevares og på forlangende forevises til kontroll.

De skal fylle ut denne side med **Deres egen adresse** samt de **to første** linjer på neste side og alle linjer på side 3. (Om straffansvar se lov nr. 1 om gjennomføring av loven om nasjonal arbeidsinnsats av 23. februar 1943 § 7.)

PORTO
25 III
1943
OSLO

Kaptein Sylvia Upsahl

Emebakkveien 15

Oslo

Den utskrevne person, i dette tilfellet en kaptein i Frelsesarmeen, måtte fylle ut et skjema som det avbildede kortet var en del av. Vi skal på neste side se skjemaet i sin helhet, d.v.s. baksiden av et slikt kort og et med det sammenhengende kort, begge i ubrukt stand. Det utfylte skjemaet skulle sendes til arbeidsformidlingen, hvor de to delene ble adskilt; kortet vist ovenfor ble sendt tilbake til kaptein Sylvia Upsahl, mens den andre delen havnet i arbeidsformidlingens kartotek.

Stempelet på kortet, OSLO PORTO BETALT, ble på den tid administrert av kontoret for portonotering. Hvorvidt det var et ledd i utøvelsen av portonoteringstjenesten, hvor det måtte betales et gebyr i tillegg til portoen, eller om det ble brukt på masseutsendelse av post hvor netto porto ble betalt ved innlevering, kan være uklart. Jeg kan i den anledning henvise til min artikkel i Budstikka nr. 2/2018.

"Nasjonal arbeidsinnsats" ble ingen suksess, i stor grad p.g.a. sabotasje fra motstandsbevegelsen, som fryktet at tvangsutskrivningen skulle føre til at de utskrevne ville bli sendt i krigen.

Som det fremgår av delen som skulle i kartoteket, er skjemaet trykt i februar 1943. Man kastet ikke bort tiden etter at loven var vedtatt. Ny trykning må ha skjedd allerede i mars s.å., da det er litt avvik mellom Sylvia Upsahls kort, sendt 25 III 1943, og det ubrukte kortet, forsåvidt angår forsiden tekst (den ubrukte forsiden er ikke vist her).

3

Skriv tydelig.

.....
(Etternavn).

.....
(Fornavn).

Født: Adresse:
(Gate, nr., sted).

Yrke, stilling:

Nr. 1621. O.F.A. - II 43 - 800 000.

2

Skriv tydelig.

.....
(Etternavn).

.....
(Fornavn).

Født: Stilling:

er i dag registrert som meldepliktig i henhold til lov nr. 1 om gjennomføring av loven om nasjonal arbeidsinnsats.

....., den/..... 1943.
(Sted).

Må oppbevares og forevises
på forlangende.

Arbeidsformidlingens
stempel.

.....
Arbeidsformidlingens (tjenestemannens) underskrift.